

ARNE MIKK: «Vaikus – e õhtuti – on siin Hiiumaa

Elupõline estoonlane suvitab koos oma perega Hiiumaal Kõpu lähed

«Võib-olla on see peas kinni, aga nii kui Heltermaal praamilt maha astud, hakkab kell otsekohe teistmoodi tiksuma. Tuled siia ja tunned, kuidas su hinge tuleb rahu. Vaikus – eriti hommikuti ja õhtuti – on siin uskumatu,» kiidab rahvuskooper Estonia tugisammas Arne Mikk oma suvekoduuksel – Hiiumaal Kõpu lähedal asuvas Kaasiku talus.

◉ **JAANUS KULLI**
jaanus.kulli@ohtuleht.ee

«Mereäärne hingus ja suur rahu oli see, mis meid Hiiumaale tõi,» sõnastab elupõline estoonlane Arne Mikk lihtsa tõe, miks ta pere on nüüd juba 38. aastat suvehiidlased. «Vaatamata sellele, et alguses oli siin piiritsoon ning igal kevadel pidid sa minema piirivalvekordniste ennast sisse mõllima: selt-simehed, me olme saabunud! Ning kuulama loengut, et pärast päikeseloojangut sa enam mere äärde minna ei tohi.»

Hiiumaast sai Arne teine kodu tänu heale sõbrale ja kolleegile Eri Klasile. Nimelt tegi Arne 1976. aastal abikaasaga väikese automaatka mööda Saaremaad ja Hiiumaad ning maandus lõpuks Kalanas – Eri juures. «Nii kui kohale jõudsimel, hakkas Eri rääkima, et tema majast umbes kümne kilomeetri kaugusel on üks mahajäetud talu. Järgmisel päeval läksime seda vaatama. Mingeid emotsioone see meis ausalt öeldes ei äratanud,» tunnistab Arne. «Sõitsime tagasi vähimategi mõteteta ennast selle paigaga siduda, sest Tallinnas oli meil niigi elamine Kosel Pirita jõe käärus – mis sa sinna Hiiumaale nõgeste keskele ennast torkima lähed.»

Kodused tööõpetuse-tunnid poegadele

Midagi see paik aga ometi Arnega tegi, sest öösel lõi ta silmad lahti ning äratas ka abikaasa: äkki oleks ikka tore suviti mõni aeg linnast eemal olla? Juba järgmisel päeval lendas Arne tagasi Hiiumaale ning sai sisseavajunud rookatusese maja ja rehtukarvanud mee emari

Jaak sai 16aastaseks, kinkis Aita sellele koha talle,» meenutab kunstnikuhingega Arne oma esimest suuremat äritehingut.

Taasiseseisvunud Eesti esimesteks aastateks oli Arne pere kasvanud sedavõrd suureks, et tuli hakata suveelamist laiendama. Nüüd võib Arne pakkuda oma suvekodus öömaja 22 kostilisele.

«Kõik mu kolm poega on õpinud siin naelu seina lööma ja maad kaevama. Lisaks oli neil väga raske lapsepõlv selles mõttes, et polnud telefone, interneti ja ka mandrile minek oli väga keeruline,» naerab Arne.

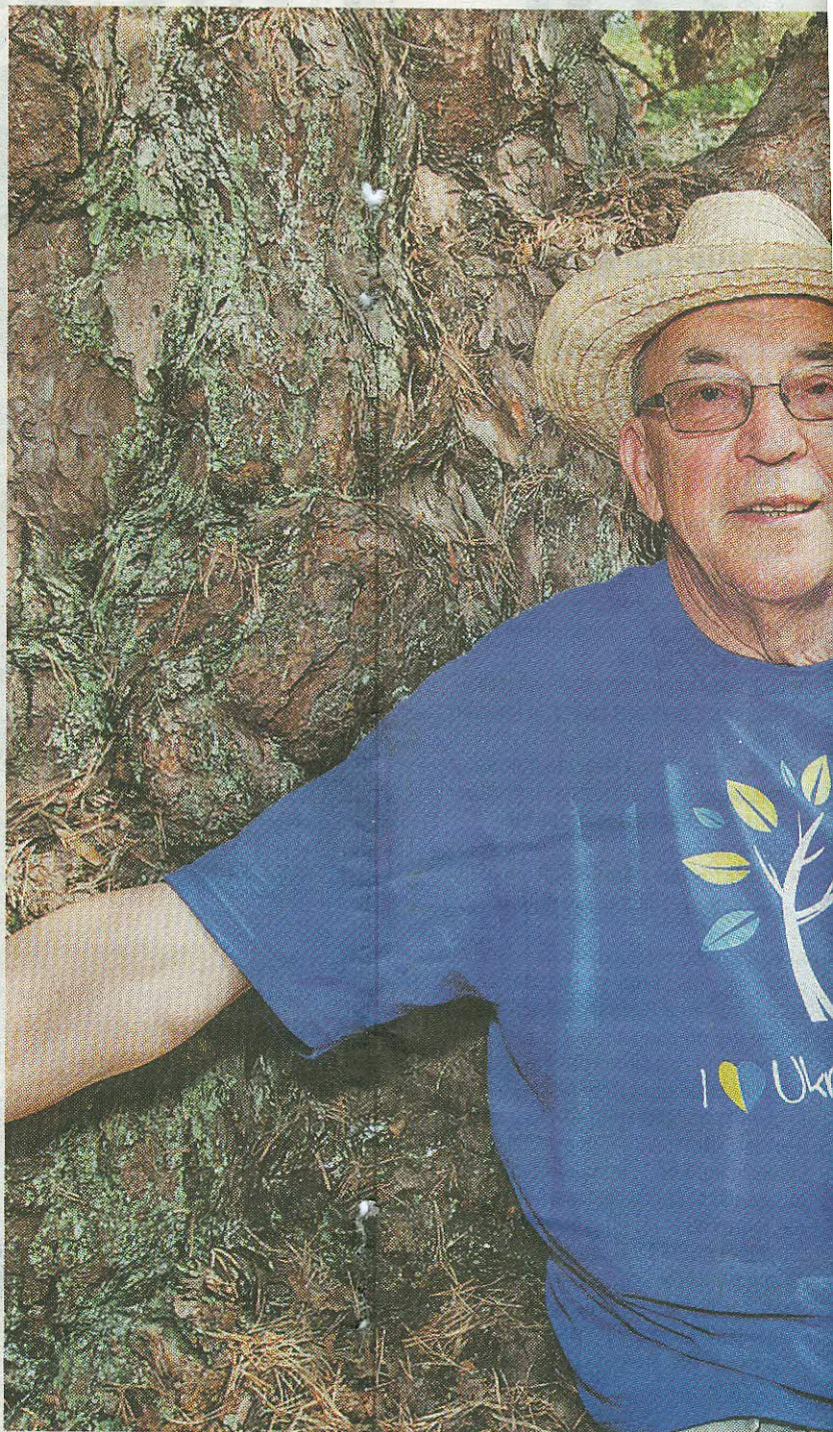
Meri ja männid hoiavad virgena

Nüüd on vanem poeg Jaak muutunud suvetallu murutraktori, ent esimestel aastatel niitis Arne suure krundi ise vikatiga puhtaks. «See võttis päris kaua aega, sest vikatiga saab teadupärast niita vaid hommikul, kui rohi on veel märg. Mäletan, et isegi õiget vikatit polnud siin saada, sai Soomest toodud.»

Töö, millest Arne õhinal kinni haarab, on puude lõhkumine. «Mulle kohutavalt meeldib puid lõhkuda – kui need on pliidipuid, loomulikult ei löhu ma meetrist kasepakku,» selgitab Arne. «See töö annab füüsilist koormust ja teiseks – sa näed kohe tulemust.»

Veel hoiab aprillis 80. sünnipäeva tähistanud Arne Mikk oma keha virgena supeldes: «Ma käin iga päev meres. Siin on ilus madal liivane rand.

Iga päev mere äärde minekuks on Arnel veel üks konkreetne põhjus. Nimelt käib ta seal imetlemas ja silitamas haldiajastunud

RÄSITUD PUUD:

Sellel rannamännil käib Arne Mikk istumas iga päev, kui ta teeb oma jalutuskäiku mere äärde ja tagasi. «Selles männi

Koorem kruusa tood sõnade «mul on va

ma, et tema majast umbes kümne kilomeetri kaugusel on üks mahajäetud talu. Järgmisel päeval läksime seda vaatama. Mingeid emotsioone see meis ausalt öeldes ei äratanud,» tunnustab Arne. «Sõitsime tagasi vähimategi mõteteta ennast selle paigaga siduda, sest Tallinnas oli meil niigi elamine Kosel Pirita jõe käärus – mis sa sinna Hiiu maale nõgeste keskele ennast torkima lähed.»

Kodused tööõpetuse-tunnid poegadele

Midagi see paik aga ometi Arnega tegi, sest öösel löi ta silmad lahti ning äratas ka abikaasa: äkki oleks ikka tore suviti mõni aeg linnast eemal olla? Juba järgmisel päeval lendas Arne tagasi Hiiu maale ning sai sisse vajunud rookatusena maja ja rohtukasvanud maa omanikuks. Tõsi küll, väikeste vangerdustega.

«Tollaste seaduste järgi sul kahte maja olla ei tohtinud, aga meil linnas juba oli elamine. Nii et selle Hiiu maa maja ostu vormistasime abikaasa sõbranna, tollal tuntud vehkleja Aita Puistama nimele. Kui mu vanem poeg

Arne suure krundi ise vikatiga puhtaks. «See võttis päris kaua aega, sest vikatiga saab teadupärast niita vaid hommikul, kui rohi on veel märg. Mäletan, et isegi õiget vikatiit polnud siin saada, sai Soomest toodud.»

Töö, millest Arne õhinal kinni haarab, on puude lõhkumine. «Mulle kohutavalt meeldib puid lõhkuda – kui need on pliidipuud, loomulikult ei löhu ma meetrist kasepakku,» selgitab Arne. «See töö annab füüsilist koormust ja teiseks – sa näed kohe tulemust.»

Veel hoiab aprillis 80. sünnipäeva tähistanud Arne Mikk oma keha virgena supeldes: «Ma käin iga päev meres. Siin on ilus madal liivane rand.

Iga päev mere äärde minekuks on Arnel veel üks konkreetne põhjus. Nimelt käib ta seal imetlemas ja silitamas harulisi rannamände.

«Ma arvan, et need männid on nii tuultele kui sõdadele oma kaks sada aastat vastu pidanud. Seega neis on midagi, millest õppust võtta. Nendel puudel on meie pere jaoks olnud alati teatud sümboli väärtus,» ütleb Arne Mikk.

Pudeli viina eest Hiiu maalt piirivalvekooperiga Vilsandile ja tagasi

«Eri Klasi ja minu kõige suurem operatsioon Nõukogude ajal oli üllatusvisiit Vilsandile tollase konservatooriumi rektori Venno Lauulu juurde ning seda mitte paadi, vaid helikopteriga,» meenutab Arne oma elu üht kõige elamusterohkemat ja samas ka absurdsemat lennureisi.

«Venno oli aastaid rääkinud, et tulge mõnikord mind ka vaatama. Aga kui mõelda, siis kuidas võis tollal Hiiu maalt Vilsandile jõuda? Läbi Rohuküla, Virtsu kuni Kihelkonnani välja. Siis oleks tulnud veel otsida paat, millelega üle saada. See oleks võtnud terve päeva. Ükskord Kärddlas juhtusime aga kokku kohaliku piirivalvepealikuga ning kuna teadsime, et piirivalve käib korra nädalas Vilsandil, siis küsisime ülemuse käest poolnaljatades, et äkki võtate järgmisel

korral meidki kaasa. Saimegi kokkuleppe, et sel päeval ja kellaajal oleme Kärddla lennuväljal.

Päev varem tuli aga Erile ootamatult külla Arnold Green. Eri helistas siis piirivalvekordonisse, et meiega tuleks kaasa ka ENSV välisminister, mille peale sealt poolt vastati, et see on väga halb, kuna niisuguse kõrge riigitegelase puhul tuleb reis fikseerida Riia sõjaväeringkonnas. Sai aga seegi formaalsus korda aetud ja nii me olimegi kõpsti Vilsandil.

Seal öeldi vaid, et kahe tunni pärast peame olema maandumispaigas tagasi. Kui me siis Venno majakust ootamatult sisse pudenesime, ei uskunud ta algu kuidagi, et me tõepoolest kooperiga tulime. Korraldasime siis seal väikese peo ja pärast Kärddlas maandudes andsime ka kooperijuhile pudeli viina.»

RÄSITUD PUUD:

Sellel rannamännil käib Arne Mikk istumas iga päev, kui ta teeb oma jalutuskäiku mere äärde ja tagasi. «Selles männis on minu jaoks midagi väga sümbolset ja vastupidavat,» ütleb Arne, kes teab vastupidavusest mõndagi: ta elu on seotud rahvuskooper Estoniaga alates 1952. aastast, kui ta esimest kord seal ooperikooris üles astus.

Koorem kruusa toodi lihtsate sõnade «mul on vaja» peale

«Kui sa tahtsid Nõukogude ajal siin Hiiu maal koormat kruusa saada, oli selle hinnaks pudel. Üleüldse – iga soov maksis pudeli. Küsimus polnud aga vaid selles, et sa töid pudeli – kruusa või mille iganes tooja tahtis siis selle pudeli sinuga koos ära juua ja maailma asjadest rääkida,» tuletab Arne Mikk meelde nõukogude ajal toimunud naturaalmajandust. «Samas mäletan, kuidas kord sõitsin ühte Kõpu lähedal asunud karjääri, et saada koorem kruusa. Kurdan esimesele vastutulnud mehele oma muret ja see küsib vastu, et kus sa elad. Hiidlased räägivad ju kohe sina. Ma siis seletasin, et kus, mille peale mees kostis, et ahaa, Lauri Hildat ma tean, lõunavaheajal toon ära.

Tuligi ja lasi koorma maha. Ma küsin, et palju võlgnen? Kolm rubla oli tollal sellise keskmise koorma taks. Mille peale mees ütles, et ma olen seda raha varem ka näinud, pane taskusse tagasi. Uurin siis edasi, et äkki pudel viina? Ei, ma ei joo, olen usklik.

Olin juba täiesti nõutu, et kuidas ma siis tasuda saan. Mille peale ta kostis: sa ütlesid, et sul oleks vaja koorem kruusa, ma tõin sulle selle.

Mõni aeg maksis selline koorem juba peaaegu tuhat krooni.»

Kuidas Vene piirivalvur Kirill Lavrovi spiooniks pidas

«Mul oli, julgen öelda, väga hea sõber tuntud Vene näitleja Kirill Lavrov. Ta on mul ka Hiiu maal külas käinud, siinsamas lakas maganud,» räägib Arne. «Ükskord olime koos Saaremaal ja läksime Mustjala pangale. Kirill vaatab merele ja küsib vene keeles, et kaugel Rootsi siit ka on. Mille peale ilmub pöösaste vahelt välja üks pea ja käratab vene keeles: teie dokumendid! Kui aga see piirivalvur pead veel rohkem tõstis ja sai aru, et tema ees seisab suur vene näitleja, ei olnud dokumentidest enam juttugi. Ehmunud näoga küsis piirivalvur hoopis: seltsimees Kirill Lavrov, mida teie siin teete.»

Möllav m mõistuse

«See oli aastaid tagasi, Aasiast toodi siia piirivalvur Mikk veel ühe aastat tagasi, korraldajad merd näinud. See oli möllas korralik tormiluks läinud, mida võib tulla poisi peale, kes oma seraga siin on ta korraga siin pealegi tormab ja kohutav on pähe rajatud, et iga hullu Pole siis ime, et ta hullu. Alles kaks päeva hiljem i vaesel mehel oli kõht tühjaks.

Kuidas Ukr ooperit vas

Kui varem oli Arne suvel ilmsiis viimased kaheksa aastat mekond päeva ära naaber, millele teenekas ooper andnud.

Tänavustest ooperipäevadunult külaliskollektiivi, Ukrainast: «Kuessaa peataval lipud ning kui bussid jõudsid kontserdi rahvas neid vastu tege. Ukrainlased, kes bussis ses mõttes nutsid lahinal. N lennujaam oleks kinni pand sidega Minskisse ja tulnud s

- eriti hommikuti ja aal lausa uskumatu!»

ou lähedal juba 38 aastat

TEET MALSROOS

SUVEHIIDLANE: Rahvuskooper Estonia tugisammas Arne Mikk oma suvekodu uktsel - Hiiumaal, Kõpu lähedal asuvas Kaasiku talus.

usa toodi lihtsate
ul on vaja» peale

ajal siin Hiiumaal koormat kruusa saada, oli selle
ja soov maksis pudeli. Küsimus polnud aga vaid
uusa uüi mille igapäev tocia tahtis siie selle pudeli

Möllav meri viis mõistuse peast

«See oli aastaid tagasi, kui me nägime, kuidas Kesk-
Aasiast toodi siia piiriväkke noori poisse,» vestab Arne
Mikk veel ühe aastatetaguse loo. «Nad polnud elus
kordagi merd näinud. Siin aga oli sügis, külm ning me-
rel möllas korralik torm. Üks noor poiss olevatki bul-
luka jäi...»

Mumps ja siil akna all

«See oli aastaid tagasi, kui kõige
nooremal pojalt oli mumps, aga pidi-
me Hiiumaale tulema. Meidseme kõik

Koorem kruusa toodi lihtsate sõnade «mul on vaja» peale

«Kui sa tahtsid Nõukogude ajal siin Hiiumaal koormat kruusa saada, oli selle hinnaks pudel. Üleüldse – iga soov maksis pudeli. Küsimus polnud aga vaid selles, et sa töid pudeli – kruusa või mille iganes tooja tahtis siis selle pudeli sinuga koos ära juua ja maailma asjadest rääkida.» tuletab Arne Mikk meelde nõukogude ajal toimunud naturaalmajandust. «Samas mäletan, kuidas kord sõitsin ühte Kõpu lähedal asunud karjääri, et saada koorem kruusa. Kurdan esimesele vastutunud mehele oma muret ja see küsib vastu, et kus sa elad. Hiidlased räägivad ju kohe sina. Ma siis seletasin, et kus, mille peale mees kostis, et ahaa, Lauri Hildat ma tean, lõunavaheajal toon ära.

Tuligi ja lasi koorma maha. Ma küsin, et palju võlgnen? Kolm rubla oli tolal sellise keskmise koorma taks. Mille peale mees ütles, et ma olen seda raha varem ka näinud, pane taskusse tagasi. Uurin siis edasi, et äkki pudel viina? Ei, ma ei joo, olen usklik.

Olin juba täiesti nõutu, et kuidas ma siis tasuda saan. Mille peale ta kostis: sa ütlesid, et sul oleks vaja koorem kruusa, ma tõin sulle selle.

Mõni aeg maksis selline koorem juba peaaegu tuhat krooni.»

Kuidas Vene piirivalvur Kirill Lavrovi spiooniks pidas

«Mul oli, julgen öelda, väga hea sõber tuntud Vene näitleja Kirill Lavrov. Ta on mul ka Hiiumaal külas käinud, siinsamas lakas maganud,» räägib Arne. «Ükskord olime koos Saaremaal ja läksime Mustjala pangale. Kirill vaatab merele ja küsib vene keeles, et kaugel Rootsi siit ka on. Mille peale ilmub pöösaste vahelt välja üks pea ja käärib vene keeles: teie dokumentid! Kui aga see piirivalvur pead veel rohkem tõstis ja sai aru, et tema ees seisab suur vene näitleja, ei olnud dokumentidest enam juttugi. Ehmunud näoga küsis piirivalvur hoopis: seltsimees Kirill Lavrov, mida teie siin teete.»

Möllav meri viis mõistuse peast

«See oli aastaid tagasi, kui me nägime, kuidas Kesk-Aasiast toodi siia piiriväkke noori poisse,» vestab Arne Mikk veel ühe aastatetaguse loo. «Nad polnud elus kordagi merd näinud. Siin aga oli sügis, külm ning merel möllas korralik torm. Üks noor poiss olevatki hulluks läinud, mida võib täiesti uskuda. Mõelge noore poisi peale, kes oma senise elu on veetnud vaid stepis, aga siin on ta korruga silmitsi sellise veemassiga, mis pealegi tormab ja kohutavalt kohiseb. On pime ja sulle on pähe raiutud, et iga hetk võib vaenlane maale tulla. Pole siis ime, et ta hulluks läks ning metsa põgenes. Alles kaks päeva hiljem ilmus Kõpu poe juures välja – vaesel mehel oli kõht tühjaks läinud.»

Kuidas Ukraina rahvusooperit vastu võeti

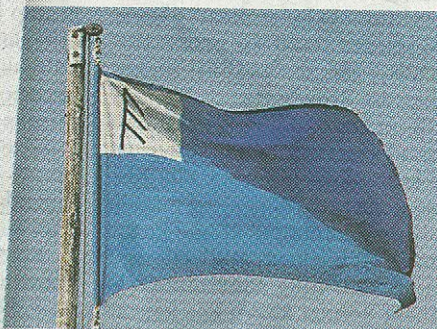
Kui varem oli Arne suvel ikka kuu aega jutti Hiiumaal, siis viimased kaheksa aastat söövad puhkusest kümme päeva ära naabersaare Saaremaa ooperipäevad, mille teenekas ooperilavastaja on oma sõrme andnud.

Tänavustest ooperipäevadest meenutab Arne händunult külaliskollektiivi, Ukraina rahvusooperi saabumist: «Kuressaare peatänava majadel lehvisid Ukraina lipud ning kui bussid jõudsid hotelli ette, võttis Eesti Kontserdi rahvas neid vastu väikeste Ukraina lipukestega. Ukrainlased, kes bussist maha astusid, sõna otse ses mõttes nutsid lahinal. Nad ütlesid, et kui ka Kiievi lennujaam oleks kinni pandud, oleks nad sõitnud bussidega Minskisse ja tulnud sealtkaudu Saaremaale.»

Mumps ja siil akna all

«See oli aastaid tagasi, kui kõige nooremal pojalt oli mumps, aga pidi-me Hiiumaale tulema. Hoidsime kõik autoaknad kinni, et ei tekiks tuuletõmbust ning vaene poiss pidi nädal aega toas istuma.

Ühel hommikul koputab aga üks külamees, sepp ja natuke viinamees ka, aknale: «Kuulsin, sul on poiss haige ega tohi õue minna, tõin talle akna alla ühe siili, et tal oleks lõbusam välja vaadata,» jutustab Arne.

TALULIPP: Stiliseeritud kuuseoks – selle talumärgi leidis Arne Miku pere majapidamise ühe vana puunõu põhja alt. Nüüd lehvib Mikkude õuel mas-tis sama märgiga lipp, mille õmbles Arne kadunud abikaasa Reet.